

A. Varrulaulud

1. MEMME VAEV.

Simuna.

[Ti-te-e-ma til'-lu - ke-ne, nurg-a-nae-ne nõr-gu-ke-ne.]

Titeema, til'lukene,
nurganaene, nõrgukene,
mitu ööd ilma uneta,
mitu suitsu suuruksela,
5 ei lõpe tuli toasta,
säde ei sängisambaasta —
titt aga kiusta kiljatelleb,
viha tõttu viksatelleb.

Oh seda ella eide vaeva!
Taadi vaev — ja koera vaev.

Laulnud Mai Paan, 75 a. vana, Simuna kihelkonnas, Avanduse vallas 1908. a. Üles kirjutanud H. Siimer ja V. Rosenstrauch (EÜS V 749 (64) ja 963 (230)).

2. NURGANAINÉ.

Väike-Maarja.

[Tu-hat kord käin to-a va-het, sa-da kord käin sauna va-het.]

Tuhat kord käin toa vahet,
 sada korda sauna vahet,
 kas jäeks piina pihlakasse,
 ehk jäeks tuska toomingasse,
 või jäeks vaeva vahterisse.
 Ei jäend vaeva vahterisse,
 ei jäend piina pihlakasse,
 ei jäend tuska toomingasse.

Lapsed nutsid laua all,
 pere nuttis pingi all,
 oma kaasa kamberis.
 Siis tuli Jeesus tullessagi,
 ajas kinni hauauksed,
 kallas kinni kalmukaaned.

Laulnud Kai Jander Väike-Maarja kihelkonnas, Vao vallas,
 Eipri külas 1912. a. Ules kirjutanud A. Sein (EÜS VIII 96 (3) ja 92 (44)).

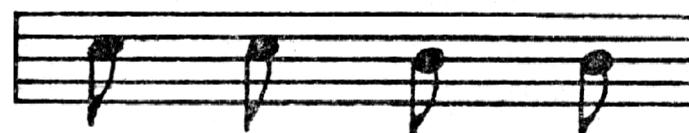
3. NURGANAINÉ.

Jõhvi.

[Me-hed söö-vad, me-hed joo-vad kui need ruunad rukki-es-sa.]

1) var.

2) var.

Mehed söövad, mehed joovad
 kui need ruunad rukkiessa,
 kui ärjad ädala peala,
 ei tunne tuska tubada,
 5 ädapäivi peale käima.

Titenaine, tillukene,
 tuikus minna toomingaie,
 vaarus minna vahteraie,
 piikus minna pihlakaie,
 10 et jääks tuska toomingaie,
 et jääks vaeva vahterile,
 et jääks piina pihlakale —
 tusad juureje tulevad,
 vaevad juureje vajuvad,
 15 ädapäevad peale käivad.

Titenaine, tillukene,
tuhat kord käis toa teeda,
sada kord käis sauna teeda,
vööta, vöö peussa,
²⁰ tanuta, tanu käessa,
otsis ahjukeselt abi,
keriksesta kergitusta —
ei saand ahjusta abida,
keriksesta kergitusta.

²⁵ Titenaine, tillukene:
„Tule, surma, jõua, surma,
aja lahti aua-eksed,
kalla lahti kalmukaaned,
³⁰ tuua naine majaene,
sinilinti liivakusse!”

Lapsed nutsid laua alla,
kaasa nuttis kamberissa:
„Tule, Jessuke, tubaje,
aruta aiad eledad,
³⁵ leika need punased paelad!”

Tuli Jessuke tubaje,
arutas aiad eledad,
leikas need punased paelad.
Lapsed naersid laua alla,
⁴⁰ kaasa naeris kamberissa:
„Tule, surma, jõua, surma,
aja kinni aua-eksed,
kalla kinni kalmukaaned —
⁴⁵ ei tuua naista majane,
sinilinti liivakusse!”

Laulnud Juri Leitsmann, 40 a. vana, Jõhvi kihelkonnas, Jõhvi vallas, Sompa külas 1909. a. Viisi kirja pannud P. Penna (EÜS VI 969 (153)). — Teksti üles kirjutanud M. Kampmann Väike-Maarja kihelkonnas 1889. a. (H II 11, 258/60 (18)).

4. NURGANAINÉ.

Meremää.

MM ♩ = 180

1-6. Noor-ta, ookstaad noor-ta küll   nul-ga-nais-ta,

oo noor-ta, oi noor-ta

nul-ga-nais-ta, vai-va, ³vai-va-est vai-va-kü-le-
nu-rõ-ga-

nä-gi-jä-tä, va-est vai-va-, ³vai-va-
va-est vai-va-, nä-gi-jä-tä !

Sur-ma öks, ol-li täl sur-ma küll suu man-na,

ol-li sur-ma

suu man-na, kats-ku, ol-li täl kats-ku küll

kaa-la man-na, ol-li kats-ku,

ol - li kats-ku   kaa-la man-na.
 Sis hoo-nõht,toit-sō tā hoo-nõht ar' hu - ka - da',
 toit-sō hoo-nõht, toit-sō hoo-nõht ar' hu-ka-da',
 taht-sōksta - rō küll la - kō ar' la - o - tōl - la',
 ta - rō la - kō ta - rō la - kō la - o - tōl - la'.

[---] Neljandal päeval [pärast sündimist] ristiti. „Ristimä” vöttis lapse, läks ristima kiriku manu. „Ristesä” oli ka. Kui ristiema läks minema, siis oli söök laua peal. Paastu ajal ei olnud muud kui leib ja sool. Kui läks lapsega minema, siis pandi leib soolaga, väike raasukene, nartsus ühes. Too oli lapse röivaste sees. — Ristiema vöttis lapse mähkmest, andis papile. Papp suskas lapse kõige täiega vee sisse, kolm korda. Talvel siis piiskas vett — külm väga. Ristiema oli linik kirikus ühes. Kui papp andis lapse ristiemale tagasi, siis oli ristiema linik käe peal. Papp pani lapse liniku peale, hea käe poole pea, kura käe poole jalad. Kui laps oli ristitud, siis ristiisa viskas ristimisevee välja kiriku kõrvale ilusa muru peale, kus veel ilus puu kasvas. Siis saab ilus laps, „saa-ai’ säände ton’du”.

Tuli ristiema, ristiisa kirikust koju, viis ristiema lapse „peränulka” ja ahju ette, ütles: „No’ ah’o ette as’sa tegemä, peränulka kir’otama!” (tütarlapsele), „... kapla tegemä!” (poisile). Siis viis lapse ema kätte sängi peale. Oma ema vöttis lapse ruttu valla, et siis läheb laps ruttu käima. Liniku viskas ristiema ruttu õre peale — laps läheb ruttu käima.

Hakatakse siis „ristjätse” lauda seadima. Laud oli päraseinas. Ristiisa ristiemaga istusid kõige enne, ristiisa „mäe” pool (pühase pool), „ristämm” allpool. Siis istus kõik „hõim”, kes oli kutsutud. Hakatakse sööma. Oli sult ja piima ja ... Iga sööki. Siis tuuakse puder, kas manna või mis puder. See oli viimane söök. „Paaba” ei andnud muidu putru kui osta paaba käest. „Paabka” võttis lusika, pani pudru peale — puder oli „sakō”. Sinna panid ristiisa ja ristiema ja kõik raha. Paabka võttis raha ära. Too raha sai paabkale. Siis paaba ütles, et: „Puder on ostetud, hakake sööma!”

Kui puder pannakse laua peale, siis antakse ristiisale hame, ristiemale linik. Ristiisa ja ristiema päästsid hame lahti, pühkisid vööga teineteisel suud ja siis muul rahval, et laps ruttu käima läheks. Ristiisa jõi viina, jättis osa alles, viskas tarelakke, et laps suureks kasvaks, ütles: „No ristipoeg suureks, pikaks meheks!” Kui tops sai tühjaks, pani raha topsi sisse „hambarahaks”. Ristiema tegi tollesama „kumbō” järel. Siis kõik hõimu-rahvas tegi todasama. Laua peale pandi kauss, kausi peale rätt, siis räti peale panid raha kõik, kes laua taga söömas olid, et lapse hambad kasvaks ilusad. Too sai lapse emale.

Nüüd minnakse laua mant ära, hakatakse laulma. Kõige enne hakkab paaba laulma:

Noorta, oo_ks taad noorta küll nulganaista,
oo noorta, oi noorta nur(ō) ganaista,
vaiva-, vaest vaiva- küle -nägijätä,
vaest vaiva-, vaest vaivanägijätä!
Surma ūks, olli täl surma küll suu manna,
olli surma, olli surma suu manna,
katsku, olli täl katsku küll kaala manna,
olli katsku, olli katsku kaala manna.
⁵ Sis hoonōht, toitsō tä hoonōht ar' hukada',
toitsō hoonōht, toitsō hoonōht ar' hukada',
tahtsō_ks tarō küll lakō ar' laotōlla',
tarō lakō, tarō lakō laotōlla'
suurōl, umal küll suurōla surmala,
umal suurō-, umal suurōla surmala,
kallōl, umal jal' kallōla kadsula,
umal kallō-, umal kallōla kadsula.
Poolō_ks, puri tä poolō sis palajata,
puri poolō, puri poolō palajata,
¹⁰ serbā_ks tä, sei küll serbā tä linigetä,
sei serbā, sei serbā linigetä,
nulga', kōō ūks tä nulga' nukutōlli,
kōō nulga', kōō nulga' nukutōlli,
kolga', kōō ūks tä kolga' korijōli,
kōō kolga', kōō kolga' korijōli.
Sis ruttu, as't ūks tä ruttu aho päale,

as't ūks ruttu, as't ūks ruttu aho pääle,
ruttu, keere_ks tä ruttu keresehe,
keere ruttu, keere ruttu keresehe,
15 api, mōtōl ūks tä api aho päältä,
mōtōl api, mōtōl api aho päältä,
mōtōl, keresestä mōtōl tä kergeppä,
keresestä, keresestä kergeppä.
Api, saa-as ūks api joht aho päältä,
saa-as api, saa-as api aho päältä,
saa-as, keresestä saa-as kergeppä,
keresestä, keresestä kergeppä.
Sis umma, ol'l täl umma hüvvä üllä,
ol'l täl umma, ol'l täl umma hüvvä üllä,
20 miist jal', olli täl miistä küll meeelistä,
olli miistä, olli miistä meeelistä,
vallast, kut's ūks tä vallast vana naase,
kut's ūks vallast, kut's ūks vallast vana naase,
talosta, tōsō ūks talosta targōba,
tōsō talo-, tōsō talosta targōba.
Sinna, tulli sis sinna küll vana naane,
tulli sinna, tulli sinna vana naane,
ol'l ūks, viht ol'l ūks täl villanō käenä,
viht ol'l villa-, viht ol'l villanō käenä,
25 ol'l ūks langassinō käeh täl luvvakōnō,
langassinō, langassinō luvvakōnō,
naase, supsas ūks tä naase suu pääle,
supsas naase, supsas naase suu pääle,
naase, panni_ks tä naase jalgō pääle,
panni naase, panni naase jalgō pääle.
Päädā_ks saie, kat's sai sis päädā pätsehe,
kat's sai päädā, kat's sai päädā pätsehe,
ajalga, neli sai sis jalga jalutsihe,
neli jalga, neli jalga jalutsihe —
30 vaenō, pääsi sis vaenō tä vallalō,
pääsi vaenō, pääsi vaenō tä vallalō.

Kui oli poiss:

Riiast, meeble tul'l ūks Riiast s'aksakōnō,
tul'l ūks Riiast, tul'l ūks Riiast s'aksakōnō,
kaldu_ks meeble, kaldu küll Narvast kaubameesi,
kaldu Narvast, kaldu Narvast kaubameesi.
Ol'l ūks süük, mis täl ol'l süük ūks siiä' tulla',
mis täl süük ol'l, mis täl süük ol'l siiä' tulla',
ol'l ūks juuk, mis täl ol'l juuk jal' siiä' joosta',
mis täl juuk ol'l, mis täl juuk ol'l siiä' joosta'?
35 Ime, sei ūks tä ime seereluida,
sei ūks ime, sei ūks ime seereluida,

ime, puri_ks tä ime küll puusaluida,
puri ime, puri ime puusaluida.

Mis sul ūks viga om meeple viina anda',
mis sul viga, mis sul viga viina anda' —
majja, sullō tul'l majja nüüd majapitääi,
tulli majja, tulli majja majapitääi,
tulli ūks, peris- tul'l -platsi peremeesi,
perisplatsi, perisplatsi peremeesi,
40 sullō, sai ūks sullō küll hobōsō süütjä,
sullō sai, sullō sai hobōsō süütjä.

Tulli, kui ūks tulli ta hummogukōnō,
kui ūks tul'l, kui ūks tul'l hummogukōnō,
astut, esi_ks astut sa' aho päale,
esi astut, esi astut aho päale,
jäät sa', esi' ūks sa' jäät viil magamahe,
esi jäät, esi jäät magamahe,
säet küll, esi sa' säet küll sängü päale,
esi säet, esi säet sängü päale,
45 jala', panōt ūks jala' sa' tala päale,
panōt jala', panōt jala' tala päale.

Saa, poig ūks saa küll kasvatōdus,
poig ūks saa, poig ūks saa kasvatōdus —
haina', vii ūks tä haina' küll hallilō,
vii haina', vii haina' tä hallilō,
juvva, vii ūks tä juvva vereväre,
vii ūks juvva, vii ūks juvva vereväre.

Terve', olgō_ks jal' terve', teno suuri,
olgō' terve', olgō' terve', teno suuri!

50 Viina, anti_ks viina meeple viivōrra,
anti viina, anti viina viivōrra,
olt meil, anti_ks olt meeple ujavōrra,
anti olt meil, anti olt meil ujavōrra,
anti_ks musta, mōtu anti musta mōtsa vōrra,
mōtu musta, mōtu musta mōtsa vōrra,
livva', tävve' olli_ks livva', tävve' lavva',
tävve' livva', tävve' livva', tävve' lavva'.

Maaha, tapa-as sa' maaha tallōkōista,
tapa_s maaha, tapa_s maaha tallōkōista,
55 oinast, eka_ks sa' oinast joht otsata-as,
eka_ks oinast, eka oinast otsata-as —
maaha, tapi_ks sa' maaha torrō här'ä,
tapi maaha, tapi maaha torrō här'ä,
origu, suurō_ks sa' origu küll uinudi,
suurō ori-, suurō origu uinudi.

Süvvä, viländ sai süvvä ni viländ juvva,
viländ süvvä, viländ süvvä, viländ juvva.

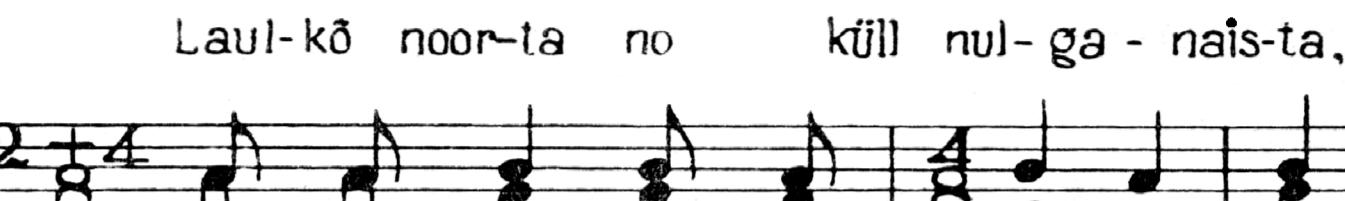
Kodo, lää-äi' mi' kodo joht kuusi päivä,
lää-äi' kodo, lää-äi' kodo kuusi päivä,

⁶⁰ siih mi', olō' mi' nädäli küll otsani',
          olō' nädä-, olō' nädäli otsani'.

Laulnud Oksse Luik, 71 a. vana, ühes kooriga Vastseliina rajoonis, Obinitsa külanõukogus (-Meremäe vallas, Kõõru külas) 1953. aastal. Üles kirjutanud H. Tampere ja U. Mägi (RKM II 57, 500/2 (5) ja 44, 331/9 (1-4)).

5. NURGANAIN.

Järvesuu.

 Treble clef, key signature of one sharp, time signature 2+4/8. The melody consists of eighth notes and sixteenth notes. The lyrics are: Laul-kõ noor-ta no küll nul-ga-nais-ta,

 Treble clef, key signature of one sharp, time signature 2+4/8. The melody consists of eighth notes and sixteenth notes. The lyrics are: laul - kõ noor- ta no nul - ga - nais - ta.

Laulnud Anne Vabarna, 70 a. vana, ühes kooriga Järvessuu vallas, Tonja külas 1948. Üles kirjutanud A. Garšnek (TMM).

6. NURGANAIN

Helme

A musical score for voice or piano. The key signature is one sharp (F#). The time signature starts at 4/4. The melody consists of eighth and sixteenth notes. The lyrics are: [Mi - he, mi - he, noo - re, noo - re, tuh - ke]. Measure 1 ends with a repeat sign and a '1)' above it. Measure 2 begins with a bass note. Measure 3 ends with a bass note. Measure 4 ends with a bass note. Measure 5 ends with a bass note. Measure 6 ends with a bass note. Measure 7 ends with a bass note. Measure 8 ends with a bass note. Measure 9 ends with a bass note. Measure 10 ends with a bass note. Measure 11 ends with a bass note. Measure 12 ends with a bass note. Measure 13 ends with a bass note. Measure 14 ends with a bass note. Measure 15 ends with a bass note. Measure 16 ends with a bass note. Measure 17 ends with a bass note. Measure 18 ends with a bass note. Measure 19 ends with a bass note. Measure 20 ends with a bass note. Measure 21 ends with a bass note. Measure 22 ends with a bass note. Measure 23 ends with a bass note. Measure 24 ends with a bass note. Measure 25 ends with a bass note. Measure 26 ends with a bass note. Measure 27 ends with a bass note. Measure 28 ends with a bass note. Measure 29 ends with a bass note. Measure 30 ends with a bass note. Measure 31 ends with a bass note. Measure 32 ends with a bass note. Measure 33 ends with a bass note. Measure 34 ends with a bass note. Measure 35 ends with a bass note. Measure 36 ends with a bass note. Measure 37 ends with a bass note. Measure 38 ends with a bass note. Measure 39 ends with a bass note. Measure 40 ends with a bass note. Measure 41 ends with a bass note. Measure 42 ends with a bass note. Measure 43 ends with a bass note. Measure 44 ends with a bass note. Measure 45 ends with a bass note. Measure 46 ends with a bass note. Measure 47 ends with a bass note. Measure 48 ends with a bass note. Measure 49 ends with a bass note. Measure 50 ends with a bass note. Measure 51 ends with a bass note. Measure 52 ends with a bass note. Measure 53 ends with a bass note. Measure 54 ends with a bass note. Measure 55 ends with a bass note. Measure 56 ends with a bass note. Measure 57 ends with a bass note. Measure 58 ends with a bass note. Measure 59 ends with a bass note. Measure 60 ends with a bass note. Measure 61 ends with a bass note. Measure 62 ends with a bass note. Measure 63 ends with a bass note. Measure 64 ends with a bass note. Measure 65 ends with a bass note. Measure 66 ends with a bass note. Measure 67 ends with a bass note. Measure 68 ends with a bass note. Measure 69 ends with a bass note. Measure 70 ends with a bass note. Measure 71 ends with a bass note. Measure 72 ends with a bass note. Measure 73 ends with a bass note. Measure 74 ends with a bass note. Measure 75 ends with a bass note. Measure 76 ends with a bass note. Measure 77 ends with a bass note. Measure 78 ends with a bass note. Measure 79 ends with a bass note. Measure 80 ends with a bass note. Measure 81 ends with a bass note. Measure 82 ends with a bass note. Measure 83 ends with a bass note. Measure 84 ends with a bass note. Measure 85 ends with a bass note. Measure 86 ends with a bass note. Measure 87 ends with a bass note. Measure 88 ends with a bass note. Measure 89 ends with a bass note. Measure 90 ends with a bass note. Measure 91 ends with a bass note. Measure 92 ends with a bass note. Measure 93 ends with a bass note. Measure 94 ends with a bass note. Measure 95 ends with a bass note. Measure 96 ends with a bass note. Measure 97 ends with a bass note. Measure 98 ends with a bass note. Measure 99 ends with a bass note. Measure 100 ends with a bass note.

Mihe, mihe, noore, noore,
tuhke,
poisi, poisi, targa, targa,
mis teie tuhke tulede,
naeste saajule sadade,
naeste varjule vaeode?
Teie ei tia tuhu viita,
tuhu viita, tuhu virva,

tuhu kombeid koguni.
 Tuhun see surma tuline.

¹⁰ Kui tuusid tuhu tulevet,
 ädäpäevä päälle saavat,
 vōtid kaasale kōnelda,
 täädä anda armuella:
 „Oh mu peris peiukene,
¹⁵ oh mu kallis kaasakene,
 kisu mulle kirstulauda!”
 Peigu vastu vaidelije:
 „Ole vali, naene noori,
 ole vali, pane vastu,
²⁰ ole kalki, kanna surma!”
 „Oh mu peris peiukene,
 vōta oovist sa obene,
 vōta tallist sa tasane,
 linaseemen seisamesta!”
²⁵ „Joose, alli, karga, musta,
 veere mul, veripunane,
 joose looja usse suile,
 Mari kammerde lävele!”
 „Oh sa looja, suuri looja,
³⁰ astu väl'lä akenesta,
 karga väl'lä kammerista,
 too mul, viska villavakka,
 pessä alla pehme padi!”

Sõnad ütelnud Ann August, 64 a. vana, Helme kihelkonnas, Kärstna vallas 1890. a. Kirja pannud J. Trull (H II 25, 805 (153)). — Viis saadud Rõõt Pokalt, 81. a. vana, Helme kihelkonnast 1912. a. Üles kirjutanud A. O. Väisänen (EÜS IX 1278 (19) < ERA, Fon. 1-d).

Märkus. Viis on Helme üldine tavandilaulu meloodia, antud puhul ette laulduud kadrilauluna.

7. RIIGA RISTIMA.

Paistu.

Nei-u-ke-se noo-re - ke-se, tees te-nu, teest-e-nu.

Lääme me tenu tegeme,
 lääme lasta ristimaie,
 väikeesta vormimaie!
 Meie ei risti teie päälle,
⁵ risti teie velle päälle,
 teie neitsite nimele —

meie lääme Riiga ristimaie,
lääme Kihnu kinnitama,
Tallinnas taandemaie,
¹⁰ ristim Riia ärrä päälle,
Riia neitsite nimele.

Pää meil massi Pärnu linna,
jalad alla Tartu linna,
keha keisere kiriku.

Viis saadud Jaak Änilaselt, 57 a. vana, Paistu kihelkonnas, Ōisu vallas 1906. a. Üles kirjutanud J. Aavik (EÜS III 247 (86)). — Teksti kirjutanud E. Depmann Paistu kihelkonnas, Tuhalaane vallas 1916. a. (EÜS XII 1045 (105)).

Märkus. Viis on võetud jõuluaegsest «Telu tegemise» mängust, mida olevate andmete järgi kasutati ka varrulaulude juures.

8. TELU TEGEMINE.

Karksi.

Lää-me te-lu te-ge- mai-e, tees te- lu, teeste-lu.

Ristimiskommetest on Helmes tähtis nimelt „tiistellu” tegemine. Selleks võtsid vaderid peale ristimistalitust pika pingi, istusid sellele seljad vastamisi ja kiskusid kumbki pinki kõigest jõust enda poole, kusjuures nad ise laulsid:

Lätsi ma tellut tegeme,
                                  tiis tellu, tellu, tellu.
Tellu jala lagunive.
Leidsi ma tellu tii veerest,
                                  kareluse karjamaalta.
⁵   Kellel jääse järekõrra?
                                  Mäe Maril järekõrra.

Viimase lause juures üteldi mõne lähedase naabriperenaise nimi, kes järgmisena ristseid pidas.

„Tellu” olnud aga pikk pink, mille jalad sagedasti kõva kiskumise juures lagunenud ja mida siis tarvis olnud uuesti teha. Tihtigi voolas vaderite higi säärase toimingu juures. [— — —].

Viisi kirja pannud H. Tõrvand Karksi kihelkonnas 1888. a. (ERM 125, 4 (6)). — Sõnad ja kombekirjeldus saadud Liis Johansonilt Helme kihelkonnast, Tõrva linnast 1932. a. Üles kirjutanud E. Rosenberg (E 80420/2 (1)).

Märkus. Viis kuulub küll „Talu tegemise” mängu juurde, kuid töönäoliselt lauldi samal viisil ja moel ka ristse pingilratsutamise laulu.

9. HAMBARAHA.

Sangaste.

Kes om sii-ä tuh-ku tul-lu, tiis tel-lu, tel-lu,
tuu sii-ä tuh-ku - ra-ha, tiis tel-lu, tel-lu.

Kes on siiä tuhku tullu,
tiis tellu, tellu,
tuu siiä tuhkuraha,
viä siiä vihuraha
saada siiä sannaraha,
5 lase siiä latseraha,
anna siiä ambaraha!

Tuhulaul. Lauldi ristsetel. (Lauljad (naised) võtsid üks leiva põlle peale, teine viina, käisid peolistest keskel ringi, laulsid neile, andsid viina ja leiba ning korjasid ristitava lapse heaks raha.)

Sõnad üles kirjutanud K. Gross Sangaste kihelkonnas, Laatre vallas 1889. a. (H II 31, 768 (6)). — Sulgudes () lisatud kombekirjeldus pärít Urvastest, R. Tainme poolt üles kirjutatud ühes sarnase lauluga (EÜS VII 1083 (123)). Viisi kirja pannud Sangastest H. Tampere 1936. a.

10. ANDKE RAHA!

Mustjala.

Ai - ti - mal, ai - ti - mal, and - ke ra - ha,
ai - ti - mal, ai - ti - mal, and - ke ra - ha !

Lauapühkimise laul joodul.

[— — —] Varudele kutsuti naabrid, sugulased ja noori inimesi. Varulised viisid toitu kaasa, kingituse lapsele ka. Kas riiet või sukad, või muud midagi. Toit, mis kaasa toodi, anti piuperemehe-perenaise kätte. Kingitused pandi sellesse kambrissee, kus ema oli. Sääl olid napsid laua peel ja anti kinkijatele viina ka. Kui väike rahulik oli, siis oli ka ema varuliste seas löbusemas. Kui oli söödud, siis akati lauda pühkima. Suur vana sööl oli ja anetiivas või roogudest pühe, pühiti ja loeti:

Aitimal, aitimal, andke raha,
ma tahan uie supi teha!
Sa kümme loodi limpi söid
ja ühe vana krossi löid.
⁵ Ma tahan uie supi teha,
sisse panen sealihha
ja silmakirjaks sibulaid.

[— — —] Varud ehk joodud kestsid paar päeva. Vahest teisipäeva öhtani. Viimaseks keedeti koorega tuhlid.

Sauna köeti esmase öhta. Joodulised käisid saunas, sääl anti napsi ja ölut. Kaltsudest tehti laps, see oli ühe mehe süles, seda viheldi ja leilitati. Üks suurem laps oli ka seal ulkas, seda viheldi, see rõökis. Saunas anti ambaraha, et tuleks tugevad ambad. Oberaha anti, pandi taldreku peeles. Mida rohkem see laps karjus, seda rohkem raha sai. Visati ikka vett ka saunalistele. Saunast tuldi ära, siis käis joodupidu edasi. Varud on uiem söna, vanasti ööldi joodud.

Laulnud Tiina Valdov, 83 a. vana, Kingissepa rajoonis, Mustjala külanõukogus, Rahtla külas (= Mustjala kihelkonnas) 1958. a. Üles kirjutanud H. ja E. Tampere (RKM II 75, 773 (1) ja 379/81 (43)).

А. КРЕСТИЛЬНЫЕ ПЕСНИ.

1. Страдания матери. Мать младенца несколько ночей провела без сна, огонь у нее в комнате не гасился, — а младенец, как назло, кричал.
- 2—6. Роженица. Мать младенца раз сто прошла от избы к бане и обратно, подходила к печи и дровам, чтобы оставить там боль. Не получила помощи от печи, не осталась боль на дровах. Дети и муж плакали в избе, боялись, что мать умрет. Пришла Марья (или старая женщина), перерезала красные шнурсы, две головы появилось в изголовье. — В варианте 4 еще: Как теперь не предложить нам вина. В доме появился хозяин. Настанет утро, сам останешься спать на печи, а сын понесет сено лошадям. Спасибо за вино!
7. Крестить в Ригу. Не назовем мы ребенка вашим име-

нем, мы поедем крестить в Ригу, дадим ему имя рижских господ.

8. «Телу тегемине». (Поют кумовья, сидя верхом на скамье.) Идем «*telu tegeta*», а ножки у скамьи отвалились. Нашел новую на краю дороги. Чья очередь (иметь ребенка)? Мяэ Мари (или кого-либо другого). — См. т. III, стр. 134 и 136.
9. Деньги на зубок. (Собирая деньги, пели:) Кто пришел на крестины,несите деньги на зубок.
10. Давайте деньги! (Сметая со стола, пели:) Давайте деньги, я сварю новый суп!